

KONU 13

ORGAN VE DOKU DONÖRÜ

Prof. Dr. Fatma Demir Korkmaz

GİRİŞ

Nakile gereksinim duyan hasta sayısı arttıkça organ bağışu konusu bir kriz haline gelmektedir. Genellikle her donör, her organ ve her zaman değerlendirilemediğı için nakil mümkün olamamakta ve binlerce insan nakil olmadığı için hayatlarını kaybetmektedir. Acil bakım hemşireleri olası donör ve hastanın haklarını korumada ön sırada yer almaktadır. Organ nakli süreci ülkelere göre değıştığı için hemşirelerin organ nakli hakkında ulusal yönetmelik ve kanunları bilmesi önemlidir.

Yaşamını kaybetmek üzere olan binlerce insan organ nakli sayesinde kaliteli yaşam sürmektedir. Cerrahi tekniklerde, organ koruma işlemlerinde ve immünosupresif tedavilerdeki gelişmeler nakil alıcısına kaliteli bir yaşam sunmaktadır. Kalp, kalp ve akciğer, akciğer, karaciğer, böbrek, kornea, kemik iliğı nakli ve kompozit doku nakli ülkemizde gerçekleştirilen organ ve doku nakillerindedir. Ancak bağışlanan organ sayısı hala çok düşüktür.

Organ bağışu yaşam kalitesini arttıran ve yaşamı koruyan sağlık bakım öncelikleri arasında yer alır. Organ bağışu işlemleri hasta ölür ölmez başlar. Hasta yakınlarının çoğı organ bağışu yoluyla başkalarına yardımcı olmanın huzurunu yaşarlar. Burada verilmesi gereken yaşamın sonlanması kararı ile organ bağışında bulunma kararının ayrı konular olduğudur. Organ bağışu konusunda hasta yakınları ile görüşme yetkisi organ bağışu koordinatörünün sorumluluğundadır.

DOKU VE ORGAN BAĞIŞINDA SAĞLIK PROFESYONELLERİ

Amerika Birleşik Devletlerinde bulunan Acil Hemşireleri Derneğı (Emergency Nurses Association) acil servis hemşiresinin doku ve organ bağışında rollerini tanımlamıştır. Bu roller aşağıda belirtilmiştir.

- Acil servis hemşiresi genellikle olası organ ve doku donörü ya da ailesi ile ilk karşılaşan sağlık ekibi üyesidir. Bu nedenle organ ve dokunun tedarik edilmesi ve bağışlanması sürecinde anahtar role sahiptir.
- Acil hemşireleri olası donörlerin farkına varılması, olası donörlerin organ tedarik kuruluşlarına yönlendirilmesi ve ailelerin organ bağışında bulunma ya da ret etme kararlarında onların savunuculuğunu yapması nedeniyle kritik bir pozisyona sahiptir. Bu sayede organ ve doku arz ve talebinde köprü oluşturulmasına yardımcı olabilir.
- Acil servis hemşireleri uygun eğitimleri ve hasta savunucu rolleri doğrultusunda acil servislerden donör kaybını önlemede etkilidir. Organ ve doku nakli için hazırlanmış olan aydınlatılmış onamın kolay anlaşılabilirliğini sağladıkları için yaşamı kurtarmada yararlı olabilir.